
Vandreguleringsudvalget – Første delrapport

Danske Vandværker takker for mulighed for at kommentere på Vandreguleringsudvalgets første delrapport, dets delanbefalinger og forslag til principielle elementer i en ny økonomisk regulering.

Danske Vandværkers medlemmer

Danske Vandværker repræsenterer 1.587 forbrugerejede vandværker i Danmark. Det store antal forbrugerejede vandværker skyldes, at der specielt i landdistrikterne har været en tradition for at etablere lokale fællesskaber i form af forbrugerejede vandværker. Danske Vandværkers medlemmer er derfor geografisk placeret over hele Danmark og typisk i landområder og omkring mindre byer. De forbrugerejede vandværkers opgave består udelukkende i indvinding, distribution og salg af rent vand.

Historikken omkring forbrugerejede vandværker og økonomisk regulering

Da vandsektorloven blev vedtaget i midten af 2009, besluttede forligskredsen at omfatte vandværker med en produktion større end 200.000 m³ vand. Det betød, at de forbrugerejede vandværker, udover det kommunale tilsyn, blev omfattet af prislofter, der bestemmer den maksimale indtægtsramme per debiteret kubikmeter vand for det enkelte vandværk. I erkendelse af den store administrative byrde som konsekvens af denne indtægtsrammestyring og indberetningskrav blev det i politisk aftale af 22. november 2018 bestemt, at forbrugerejede vandselskaber med en årlig debiteret vandmængde mellem 200.000 m³ og 800.000 m³ fik mulighed for at udtræde af den økonomiske regulering. Med effekt fra 2020 har det således været muligt for vandværker, der udpumper mellem 200.000 m³ og 800.000 m³, at udtræde af den økonomiske regulering.

Af Danske Vandværkers 1.587 medlemmer er det i dag kun otte forbrugerejede vandværker, der årligt udpumper over 800.000 m³ vand. Se bilag 2.

Effektiviseringspres og forbrugereje

I de forbrugerejede vandværker er forbrugerne selv ejere. Det betyder, at de sælger en vare til sig selv, samtidig med at de selv fastsætter prisen og direkte vælger ledelsen af vandværket (bestyrelsen). De forbrugerejede vandværker har stærke incitamenter til effektiv drift gennem forbrugerejerskabet. Samtidig er de underlagt de samme kvalitetskrav som alle andre vandværker, hvilket sikrer drikkevand af den krævede kvalitet. Kort opsummeret er de forbrugerejede vandværker styret gennem:

- Forbrugereje, der giver forbrugerne kontrol med drift, effektivitet og priser i deres egne vandværker, ved at de gennem årlige direkte valg på generalforsamlingen vælger ledelsen af vandværket.
- Hvile-i-sig-selv princippet betyder, at der over en årrække skal være balance mellem vandselskabets udgifter og indtægter. Dette indebærer at der ikke kan trækkes penge ud af vandværkerne.
- Det kommunale tilsyn, der skal sikre vand af høj kvalitet gennem teknisk tilsyn af vandets kvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæggenes indretning og drift. Derudover godkender kommunalbestyrelsen de fastsatte vandtakster.

Dertil kommer, at de få forbrugerejede vandværker, som udpumper mere end 800.000 m³ vand, er lovpligtigt omfattet af vandsektorlovens økonomiske regulering. Det medfører en uforholdsmæssig stor administrativ byrde i de forholdsmæssigt små vandværker med få ansatte. Indførslen af prisloft har været og er et unødigt ekstra lag af regulering, der ikke har nogen indflydelse på vandprisen.

Dette understøttes blandt andet af, at vandtaksten hos de forbrugerejede vandværker, der var omfattet af den økonomiske regulering i perioden 2011 til 2019, i gennemsnit lå 15 procent under de kommunalt ejede selskaber. For uddybende se analyse fra rådgivningsvirksomheden Implement fra 2020. Analysen viser desuden, at de forbrugerejede vandværker ikke har behov for yderligere pres for at drive vandværket effektivt, når de hvert år skal stå til regnskab over for forbrugerne på generalforsamlingen (bilag 1).

Forbrugerejede selskaber er ikke en del af en koncernstruktur, som det typisk gælder for de kommunale multiforsyninger. Derfor er det langt lettere for forbrugerne og bestyrelsen at overskue vandværkets opgaver og stille krav til medarbejderne i vandværket om, at vandværket drives så rationelt og billigt som muligt. Samtidigt har de største otte forbrugerejede vandværker, der er tvunget ind i den økonomiske regulering, mellem fem og 12 ansatte til at løfte den daglige drift af vandværket og tage sig af den nødvendige administration. Til sammenligning har kommunalt ejede forsyningsselskaber underlagt den økonomiske regulering ofte flere hundrede ansatte. Se oversigt over de otte forbrugerejede selskaber i bilag 2 samt illustration af "vandets vej" i et forbrugerejet vandværk i bilag 3.

I lyset af ovenstående anbefaler Danske Vandværker, at forbrugerejede selskaber, der ikke er del af en koncernstruktur, ikke skal være omfattet af den økonomiske regulering. Der pålægges en uforholdsmæssig stor administrativ byrde på nogle få meget små virksomheder, der drives ansvarligt via hvile-i-sig-selv princippet, vandværkets generalforsamling og bestyrelse samt det kommunale tilsyn.

Forslag til ny økonomisk regulering af vandsektoren

Danske Vandværker anerkender behovet for ændring af den gældende lovgivning for forsyningssektoren i lyset af det stigende behov for investeringer i forbindelse med klimaforandringer og grøn omstilling. I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at der er markant forskel på kompleksiteten mellem et kommunalt forsyningsselskab og et forbrugerejet vandværk. Levering af drikkevand er alt andet lige mindre komplekst end ansvar for spildevand. Hvorfor der langt fra i samme grad som i spildevandssektoren bliver behov for at foretage store investeringer for at imødegå udfordringer med klimaforandringer.

Til de konkrete udfordringer med den nuværende regulering som beskrevet i delrapporten:

Det historiske afskrivningsgrundlag i indtægtsrammen baseret på forudsætningstunge skøn

Danske Vandværker er enig i, at den nuværende indtægtsrammeregulering ikke er tilstrækkelig til at understøtte forsyningsselskabernes fremtidige investeringsbehov.

Tillægssystemet skævvrider incitamentet mellem nyinvestering og eksisterende opgaver.

Danske Vandværker er enig i, at det nuværende tillægssystem skal afskaffes, da det er for administrativt tungt at administrere. Danske Vandværker mener samtidig, at det må være ambitionen for en kommende regulering, at den skal kunne fungere uden, at der skal søges om godkendelse af diverse omkostninger.

Hvile-i-sig-selv princippet medfører dobbeltregulering og giver uklare incitatmenter for selskaberne.

For Danske Vandværker er det helt afgørende at bevare og beskytte princippet om, at drikkevandet tilhører os alle sammen, og at ingen skal kunne profitere på vores mest værdifulde fødevareressource.

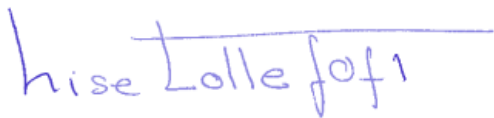
I den nye bekendtgørelse om kommunal takstgodkendelse er HISS-princippet blevet moderniseret. Det er ikke Danske Vandværkers opfattelse, at HISS herefter vil være til hinder for den regulering, som udvalget lægger op til.

Konklusion

De forbrugerejede vandselskaber drives på en effektiv måde, der er gennemsigtig for forbrugerne og giver lavest mulige stabile priser. Den demokratiske kontrol på den årlige generalforsamling, en professionel bestyrelse og ansvarlig ledelse sikrer, at driften på de større forbrugerejede vandværker til fulde lever op til det kommunale tilsyns krav om høj sundhedsmæssig- og miljømæssig kvalitet.

De forbrugerejede vandværker drives innovativt og fremtidssikret, herunder kan det dokumenteres, at de har lave priser. Derfor opfordrer Danske Vandværker til, at ændringen fra 2018 om, hvem der kan søge om ikke at være omfattet af den økonomiske regulering, udvides til at alle forbrugerejede vandværker kan udtræde, så de sidste otte forbrugerejede vandværker også får denne mulighed. Danske Vandværker anbefaler samtidig, at hvile-i-sig-selv princippet bevares.

Venlig hilsen

Lise Lotte Toft
Direktør
Danske Vandværker

Oversigt over bilag:

Bilag 1: Rapport fra Implement (2020)

Bilag 2: Oversigt over de otte store forbrugerejede vandværker

Bilag 3: Illustration af "Vandets vej" hos et forbrugerejet vandværk